

4. *Дамодаран А.* Инвестиционная оценка: Инструменты и методы оценки любых активов / Асват Дамодаран; Пер. с англ. — 7-е изд. — М.: Альпина Паблишер, 2011. — 1324 с.

5. *Мендрул О.Г.* Управління вартістю підприємства: навч. посіб. / О.Г. Мендрул. — К.: КНЕУ, 2011. — 538 с.

6. Національний стандарт № 1 «Загальні засади оцінки майна і майнових прав»: Постанова Кабінету Міністрів України від 10 вересня 2003 р. № 1440 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1440-2003-%D0%BF>.

7. Страховий менеджмент: підручник / [С.С. Осадець, О.В. Мурашко, В.М. Фурман та ін.]; за наук. ред. д-ра екон. наук, проф. С.С. Осадеця. — К.: КНЕУ, 2011. — 333 с.

8. *Фридман Дж., Ордуэй Ник.* Анализ и оценка приносящей доход недвижимости / Дж. Фридман, Ник. Ордуэй. Пер. с англ. — М.: Дело, 1997. — 480 с.

Статтю подано до редакції 02.10.2012 р.

УДК 368

Баранова О.В.,
канд. екон. наук, доцент кафедри страхування,
Медвецький І.А.,
студент IV курсу фінансово-економічного факультету,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»

СПІВПРАЦЯ БАНКІВ І СТРАХОВИХ КОМПАНІЙ У РАМКАХ КОНЦЕПЦІЇ BANCASSURANCE

АНОТАЦІЯ. Стаття розкриває сутність і механізми співпраці банківських і страхових організацій на основі концепції bancassurance. Авторами визначено напрями інтеграції та конвергенції банківського і страхового бізнесу на етапах агентських і партнерських відносин, а також повної інтеграції банку та страхової компанії.

КЛЮЧОВІ СЛОВА: bancassurance, банківсько-страхова інтеграція, ризики, спільні продукти банку та страхової компанії.

АНОТАЦИЯ. Статья раскрывает сущность и механизмы сотрудничества банковских и страховых организаций на основе концепции bancassurance. Авторами определены направления интеграции и конвергенции банковского и страхового бизнеса на этапах агентских и партнерских отношений, а также полной интеграции банка и страховой компании.

КЛЮЧЕВЫЕ СЛОВА: bancassurance, банковско-страховая интеграция, риски, совместные продукты банка и страховой компании.

ANNOTATION. Article reveals the nature and mechanisms of cooperation between banking and insurance organizations based on the concept of bancassurance. The authors identified areas of integration and convergence of banking and insurance business at the stages of agency and partnerships, as well as full integration of bank and insurance company.

KEYWORDS: bancassurance, banking and insurance integration, risks, common food bank and insurance company.

Постановка проблеми. Глобалізація усіх сфер економічного життя суспільства має неабиякий вплив на розвиток співпраці між банківськими установами та страховими компаніями. Удосконалення взаємовідносин між банками та страховими компаніями зумовлене необхідністю поглиблення інтеграційних процесів з метою виробництва конкурентоспроможних продуктів і більш якісного задоволення потреб клієнтів у фінансових послугах. Виникає нагальна потреба у дослідженні основ банкострахування та аналізі концептуальних підходів до організації і функціонування різних форм інтеграції та пошуку дієвої моделі співробітництва.

Аналіз основних досліджень і публікацій. В Україні основні проблеми теорії і практики співпраці страхових компаній і банків досліджували вчені: В. Базилевич, О. Гаманкова, М. Клапків, В. Фурман, Р. Арутюнян, С. Осадець, В. Стецюк, М. Мних, О. Залетов, Я. Шумелда та ін. Серед зарубіжних науковців необхідно назвати В. Берг, К. Вервейр, С. Каршон, Н. Адамчука, Т. Федорову, Е. Коломіна, П. Коха, Л. Рейтмана, Г. Камез, М. Джозеф, В. Клейн, В Шахова Г. Романова. При цьому головна увага приділялася питанням розвитку інтеграційних процесів окремо в банківському та страховому секторах економіки і значно менше публікацій стосується питань їхньої спільної участі.

Постановка завдання. Метою роботи є дослідження особливостей співпраці банків і страхових компаній у рамках концепції bancassurance.

Відповідно до поставленої мети визначено коло завдань, спрямованих на її досягнення:

- визначити особливості співпраці банків і страховиків;
- дослідити внутрішні та зовнішні чинники, які впливають на співпрацю страхових компаній і банків;
- визначити особливості міжнародної співпраці банків і страховиків у рамках концепції bancassurance.

Виклад основного матеріалу дослідження. Термін «bancassurance» з'явився на початку 80-х рр. ХХ ст. у Франції і

означав форму продажу страхових продуктів через банківську мережу [2]. Оскільки концепція загальних фінансів є порівняно новою і формувалася в середині 80-х рр. ХХ ст. у різних країнах майже одночасно, то французький термін «bancassurance» має італійський відповідник «bancari» та іспанський «bancassurance» [3].

«Bancassurance» (банківське страхування) — одна з форм банківсько-страхової інтеграції, у межах якої передбачається взаємопроникнення банків і страхових компаній у фінансову, операційно-технологічну, структурно-управлінську сфери один одного з метою отримання синергетичного ефекту від спільного продажу комплексних банківсько-страхових продуктів спільній клієнтській базі на добровільній основі [9].

Основою для формування консолідованої банко-страхової бізнес-архітектури є її структурна побудова та моделі зрощення, взаємодії фінансових інституцій. У світовій практиці існують різні погляди на моделі bancassurance. Вітчизняні аналітики до найпоширеніших форм співпраці і конвергенції страхових компаній і банків відносять наступні:

— Форма агентських відносин, яка припускає розповсюдження страхових послуг за допомогою договору (контракту) з банком через його агентську мережу (представлено на рис. 1).

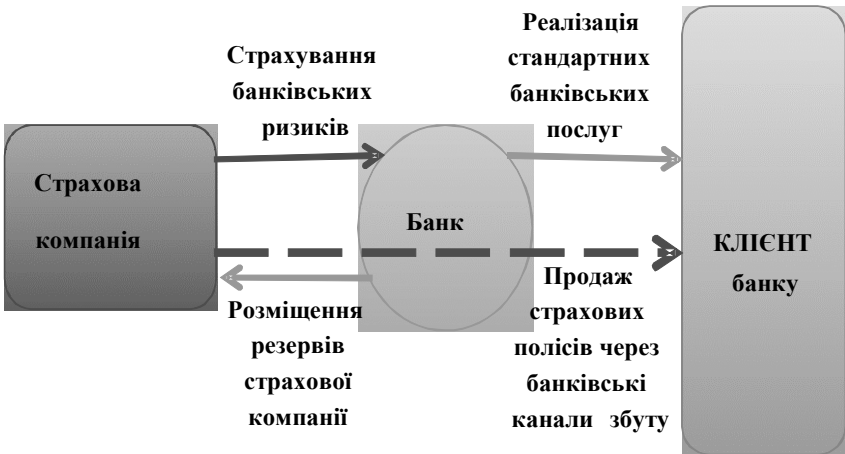

Рис. 1. Агентські відносини між банком і страховою компанією [15]

На нашу думку, питання роботи банку як агента страхової компанії заслуговує значної уваги. Це пов'язано з тим, що офі-

ційне оформлення статусу банку як агента дозволяє покращувати контроль за фінансовою спроможністю клієнтів, які страхують майно у заставі, адже агент несе певну відповідальність за «приведеного» клієнта. Крім того, на державному рівні можна буде прослідкувати банківські доходи, пов'язані з просуванням послуг страховика.

— Форма кооперації, за якої партнери утворюють договірний альянс, створюючи на договірній основі режим найбільшого сприяння у всіх галузях співпраці. Це вищий ступінь співпраці, що вимагає координації спільного бізнесу на довготривалій постійній основі (рис. 2) [15].

Поглинання шляхом придбання пакету акцій достатнього для участі в управлінні страховою компанією або банком дозволяє ефективно використати канали продажів, розширити і диверсифікувати продуктивний ряд і клієнтську базу, що є найбільш поширеною і ефективною стратегією реалізації банківського страхування, що реалізовується світовими лідерами фінансових послуг.

Консолідовані структури банківської установи і страхової організації можуть бути надмірно чутливими до коливань кон'юнктури ринку. Теорія системного ризику вказує, що фінансові проблеми чи проблеми з ліквідністю однієї фінансової інституції можуть сприяти подібним проблемам у інших учасників фінансової системи, викликаючи, як наслідок, фінансову і господарську кризу. Консолідована бізнес архітектура вимагає взаємного контролю усіх членів даної ієрархічної структури, тому що фінансові чи інші проблеми однієї інституції виступають каталізатором інших.

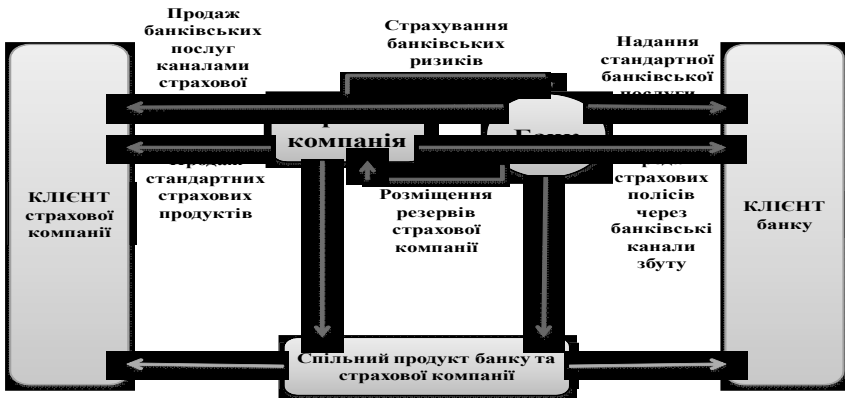

Рис. 2. Форми інтеграції банківського та страхового бізнесу [15]

Результати аналізу особливостей регулювання взаємодії між банками і страховими компаніями в країнах Організації економічної співпраці і розвитку (ОЕСР), які наведено в табл. 1, дозволяють зробити висновок, що основним фактором розвитку співпраці між банками і страховими компаніями і виникнення фінансових конгломератів є лібералізація регулювання діяльності фінансових посередників. Пряме виробництво страхових послуг банками є забороненим у більшості держав. Діяльність страхових компаній у сфері виробництва банківських продуктів суворо обмежується державами—членами ОЕСР.

Таблиця 1

**МОЖЛИВОСТІ СПІВПРАЦІ МІЖ БАНКІВСЬКИМИ
І СТРАХОВИМИ ОРГАНІЗАЦІЯМИ У СФЕРІ КРОС-ВИРОБНИЦТВА
І КРОС-ПРОДАЖІВ У КРАЇНАХ ОЕСР [10]**

№ з/п	Країна	Виробництво		Реалізація	
		страхових послуг банком	банківських послуг страховою компанією	страхових послуг банком	банківських послуг страховою компанією
1	Австралія	Заборонено	Заборонено	Дозволено	Дозволено
2	Австрія	Заборонено	Обмежено	Дозволено	Обмежено
3	Бельгія	Заборонено	Обмежено	Дозволено	Обмежено
4	Велика Британія	Заборонено	Обмежено	Дозволено	Дозволено
5	Греція	Заборонено	Обмежено	Обмежено	Обмежено
6	Данія	Заборонено	Обмежено	Дозволено	Дозволено
7	Ірландія	Обмежено	Обмежено	Дозволено	Обмежено
8	Ісландія	Заборонено	Обмежено	Дозволено	Обмежено
9	Іспанія	Заборонено	Обмежено	Дозволено	Дозволено
10	Італія	Заборонено	Обмежено	Дозволено	Дозволено
11	Канада	Заборонено	Обмежено	Обмежено	Обмежено
12	Корея	Заборонено	Заборонено	Заборонено	Заборонено
13	Люксембург	Заборонено	Обмежено	Дозволено	Обмежено
14	Мексика	Заборонено	Обмежено	Обмежено	Заборонено
15	Нідерланди	Заборонено	Обмежено	Дозволено	Обмежено
16	Німеччина	Заборонено	Обмежено	Дозволено	Обмежено
17	Нова Зеландія	Не дозволено	Не дозволено	Не дозволено	Не дозволено

Закінчення табл. 1

№ з/п	Країна	Виробництво		Реалізація	
		страхових послуг банком	банківських послуг страховою компанією	страхових послуг банком	банківських послуг страховою компанією
18	Норвегія	Заборонено	Обмежено	Дозволено	Обмежено
19	Польща	Заборонено	Обмежено	Дозволено	Обмежено
20	Португалія	Заборонено	Обмежено	Обмежено	Обмежено
21	Словакія	Заборонено	Заборонено	Дозволено	Заборонено
22	США	Заборонено	Обмежено	Обмежено	Обмежено
23	Туреччина	Обмежено	Обмежено	Дозволено	Обмежено
24	Угорщина	Заборонено	Заборонено	Дозволено	Дозволено
25	Фінляндія	Заборонено	Обмежено	Дозволено	Обмежено
26	Франція	Заборонено	Обмежено	Дозволено	Обмежено
27	Чехія	Заборонено	Заборонено	Дозволено	Заборонено
28	Швейцарія	Заборонено	Обмежено	Дозволено	Дозволено
29	Швеція	Заборонено	Обмежено	Дозволено	Дозволено
30	Японія	Заборонено	Обмежено	Заборонено	Обмежено

Продаж страхових послуг банкам дозволено в переважній більшості країни ОЕСР, але такі операції обмежуються в Греції, Канаді, Мексиці, Португалії, США і є забороненими в Кореї і Японії. Страховим компаніям надано дозвіл на продаж банківських послуг у значно меншій кількості країн: Австралії, Великій Британії, Данії, Іспанії, Італії, Угорщині, Швеції і Швейцарії. Заборона на продаж банківських продуктів страховими компаніями діє в Кореї, Мексиці, Словаччині і Чехії. В інших країнах ОЕСР така діяльність страхових компаній є можливою, але обмежується за різними параметрами.

Характерною тенденцією банківського страхування у 2006 та 2009 роках є суттєве зниження рівня використання банківських установ як каналу збуту комплексних фінансових продуктів (табл. 2).

Таблиця 2

**ЧАСТКА БАНКІВСЬКОГО СТРАХУВАННЯ
В ЗАГАЛЬНОМУ ОБСЯЗІ ПРЕМІЙ ЗА ВИДАМИ СТРАХУВАННЯ
У 2006 І 2009 РОКАХ ПО КРАЇНАХ [8]**

Реґіон	Країна	Вид ринку	Страховання життя		Ризикове страхування	
			2006 р.	2009 р.	2006 р.	2009 р.
Північна та Латинська Америка	США	Нерозвинутий	2,00	2,00	0,00	0,00
	Канада		1,00	0,05	0,05	0,05
	Мексика	Слабко розвинутий	10,00	12,00	10,00	10,00
	Чилі		13,00	13,00	18,80	18,50
	Бразилія	Розвивається	55,00	53,60	13,30	13,70
Азійсько-океанійський реґіон	Японія	Нерозвинутий	5,00	6,00	0,05	1,00
	Південна Корея		8,50	9,00	4,00	4,50
	Китай	Слабко розвинутий	16,30	18,00	0,03	0,05
	Тайвань	Розвивається	33,00	34,20	0,00	0,03
	Малайзія		45,30	44,80	10,00	10,00
	Австралія		43,00	42,00	0,01	0,05
	Таїланд		22,00	35,00	9,35	10,96
Європейський реґіон	Великобританія	Слабко розвинутий	20,3	0,05	10,00	10,00
	Німеччина		28,00	21,5	7,00	6,8
	Польща	Розвивається	14,4	22,00	0,60	1,80
	Бельгія		48,00	42,00	6,10	6,00
	Італія	Розвинутий	59,00	61,20	1,70	2,60
	Португалія		88,30	86,70	10,00	10,00
	Туреччина		23,00	61,50	10,00	11,60
	Франція		62,00	62,00	9,00	9,00
	Іспанія		72,00	62,00	11,00	8,00

Розглядаючи європейський ринок банківського страхування, зазначимо, що рівень його розвитку відрізняється в окремих групах країн цього реґіону (рис. 3).

У більшості країн Західної та Північної Європи ринок банківського страхування є слабко розвиненим або розвивається — ча-

стка банківського страхування в загальному обсязі премій за страхуванням життя коливається в межах 15—50 %. Лише у Франції аналізований показник протягом останніх чотирьох років перевищував 60 %.

Рис. 3. Рівень розвитку банківського страхування в Європейському регіоні [7]

Висновки з проведеного дослідження. Поглинання шляхом придбання пакету акцій достатнього для участі в управлінні страховою компанією або банком дозволяє ефективно використати канали продажів, розширити і диверсифікувати продуктивний ряд і клієнтську базу, що є найбільш поширеною і ефективною стратегією реалізації банківського страхування, що реалізовується світовими лідерами фінансових послуг.

Консолідовані структури банківської установи і страхової організації можуть бути надмірно чутливими до коливань кон'юнктури ринку. Теорія системного ризику вказує, що фінансові проблеми чи проблеми з ліквідністю однієї фінансової інституції можуть сприяти подібним проблемам у інших учасників фінансової системи, викликаючи, як наслідок фінансову і господарську кризу. Консолідована бізнес архітектура вимагає взаємного контролю усіх членів даної ієрархічної структури, тому що фінансові чи інші проблеми однієї інституції виступають каталізатором інших.

В Україні пріоритетними напрямками співпраці між банківськими установами та страховими компаніями є поєднання банків-

ських послуг передусім з обов'язковими страховими продуктами. Специфіка розвитку bancassurance в Україні викликана непоширеністю страхування, недосконалістю законодавства, недовірою клієнтів до страхових компаній, непрозорістю страхових послуг. Проте, співпраця з банками дає можливість страховій компанії скористатися синергічними можливостями використання загальної бази клієнтів, використання брэнда або репутації банку як лідера проекту bancassurance.

Література

1. *Габидулин И.А.* Bankassurance по-эсэнгеевски / И.А. Габидулин, В.Н. Лушниченко // Мир денег. — 2007. — №8 (86). — С. 54—59.
2. *Єрмошенко А.М.* Bancassurance як форма взаємодії страхових компаній і банківських установ [Текст] / А.М. Єрмошенко // Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України: Збірник наукових праць. — Т. 20. — Суми: УАБС НБУ, 2007. — С. 265—269.
3. *Єрмошенко А.М.* Альтернативні стратегії інтеграції страхових організацій і банківських установ [Текст] / А.М. Єрмошенко // Вісник Української академії банківської справи. — 2007. — № 2. — С. 62—67.
4. *Єрмошенко А.М.* Інформаційно-аналітичне забезпечення взаємодії страхових організацій і банківських установ [Текст] / А.М. Єрмошенко // Актуальні проблеми економіки. — 2007. — № 10. — С. 59—66.
5. *Єрмошенко А.М.* Порівняння основних моделей банківського страхування [Текст] / А.М. Єрмошенко // Актуальні проблеми економіки. — 2008. — № 3. — С. 167—175.
6. *Клапків Ю.* Банківське страхування: нові виклики та можливості / Ю. Клапків, В. Тринчук // Страхова справа. — 2008. — № 2 (12).
7. *Кожевникова И.Н.* Взаимоотношение страховых организаций и банков [Текст] / И.Н. Кожевникова. — М.: Анкил, 2005. — 112 с.
8. *Козьменко С.М.* Розвиток регіональних ринків банківського страхування: закордонний досвід / С.М. Козьменко, К.В. Багмет // Вісник НБУ. — 2011. — № 6. — С. 20—26.
9. *Козьменко С.М.* Теоретичне підґрунтя банківсько-страхової інтеграції / С.М. Козьменко, К.В. Багмет // Вісник НБУ. — 2012. — № 2. — С. 22—27.
10. *Кремень В.М.* Особливості використання концепції «bancassurance» у діяльності фінансових конгломератів [Текст] / В.М. Кремень // Економічний простір: збірник наукових праць. № 20/1. — Дніпропетровськ : ПДАБА, 2008. — С. 99—107.
11. *Кучеренко В.В.* Економічна природа інтеграції банків і страхових компаній [Текст] / В.В.Кучеренко // Вісник КНТЕУ. — 2009. — № 2. — С. 97—105.
12. *Кучеренко В.В.* Форми інтеграції банківського та страхового капіталів / В.В. Кучеренко // Вісник КНТЕУ. — № 3. — 2010. — С. 57—66.

13. *Лилик О. Я.* Вancassurance та перспективи його розвитку в Україні [Текст] / О. Я. Лилик // Вісник Національного банку України. — 2007. — № 2. — С. 32—37.

14. *Цыганов А.А.* Интеграционные структуры банковско-страховых групп [Текст] / А.А. Цыганов, П.А. Гришин // Финансы и кредит. — 2007. — № 36. — С. 51—57.

15. *Школьник І.О.* Фінансовий ринок України: сучасний стан і стратегія розвитку [Текст]: монографія / І.О. Школьник. — Суми : ВВП «Мрія-1» ТОВ, УАБС НБУ, 2008. — 348 с.

Статтю подано до редакції 01.10.2012 р.

УДК 386:336

Верезубова Т.А., канд. экон. наук, доц.,
доцент кафедры налогов и налогообложения,
УО «Белорусский государственный экономический университет»

Куль Т.Н., ст. преподаватель
кафедры мировой экономики и финансов,
УО ФПБ «Международный университет «МИТСО»»

ОСОБЕННОСТИ СТРАХОВОГО РЫНКА РЕСПУБЛИКИ БЕЛАРУСЬ

АНОТАЦІЯ. У статті розглядається сучасний розвиток страхового ринку в Республіці Білорусь та його державне регулювання на сучасному етапі. Авторами виділені його переваги та обмеження.
КЛЮЧОВІ СЛОВА: страхування, ринок, державне регулювання.

АННОТАЦИЯ. В статье рассматривается современное развитие страхового рынка в Республике Беларусь и его государственное регулирование на современном этапе. Авторами выделены его преимущества и ограничения.

КЛЮЧЕВЫЕ СЛОВА: страхование, рынок, государственное регулирование.

ANNOTATION. In article modern development of the insurance market in Republic of Belarus and its state regulation at the present stage is considered. Authors allocated its advantages and restriction.

KEYWORDS: insurance, market, government regulation.

Постановка проблеми. Благополуччя будь-якого держави залежить від вибраної економічної моделі та її трансформації в систему світової економіки. Соціально-орієнтовану ринкову модель Республіки Білорусь неможливо представити без фінансово-стійкої системи страхування. Але слід визнати, що склалася модель страхового ринку не повністю